

ענינים קטנים

את סיכויי השלום על מיוזבת הקאריירה שלו, וכי אבא אבן מתכוון באמת ובתמים להגיע להסדר שלום עם המלך חוסיין, ואינו עושה את המהלכים הנוכחיים רק כדי לאחו את עיני האמריקאים.

האם שלום כזה ייתכן?
האם שלום כזה יהיה טוב?
שאלות אלה חייבות להישאל, וחובה היא לנסות להשיב עליהן.

אין ספק כי המלך חוסיין שואף לשלום שיחזיר לו את כל השטחים הכבושים, או כימעט את כולם, ואף יעניק לו בירושלים מעמד מציל את כבודו.

הוא יודע, אומנם, כי כריתת שלום כזה עלולה להביא להיפך פלט מישטרנו, אך הוא יודע גם כי בהעדר שלום כזה נחרץ גורלו לבטח, ושהוא יימנע בין הפטיש הפלסטיני והסדן הישראלי.

אין גם ספק כי גמאל עבדאלנאצר מעוניין מאוד בהרגעת המצב במרחב, מבלי שיצטרך לעשות מצידו מחאה גלויה של השלום עם ישראל. הוא חושש שאם יוסיף המצב להידרדר תפרוץ מלחמה חדשה, שתנחיל לו מפלה גדולה נוספת, או תביא להפיכת מצרים למושבה סובייטית. שלום ישראלי-ירדני הוא גם בשבילו פיתרון.

לכן אפשרי השלום עם חוסיין, בתנאי שממשלת-ישראל תהיה מוכנה לשלם את המחיר — ויתור על השטחים המוחזקים, כולם או רובם המכריע, וקביעת נוכחות ירדנית כלשהי במקומות הקדושים.

זה אפשרי, האם זה רצוי?

אם הכרירה היא בין סיפוח השטחים, ששירותו מלחמת-נצח עד לחיסול הדדי, ובין שלום עם מישטר ערבי גרוע ורועע — אני דוגל בשלום.

אני מאמין כי שלום קטן עדיף על מלחמה גדולה.

אני מאמין כי שלום רע טוב ממלחמה טובה.

אולם שלום טוב עדיף על שלום רע.

ושלום טוב לא ייתכן עם חוסיין — וביחוד לא עם חוסיין לבדו.

בחדאי, שלום עם המלך עדיף על חוסר-שלום, כי עצם העובדה שממשלה ערבית אחת השלימה סופית עם ישראל, וכרתה עימה שלום רשמי — יש בה התקדמות עצומה לקראת שלום של ממש.

אולם שלום כזה יהיה סריף. כי אין המלך מייצג אלא את מישטר.

שלום שיושג מעל לראשם של הפלסטינים, בלי שיתופם, בלי הסכמתם, בלי פיתרון בעייתם היסודית — ספק אם יחזיק מעמד.
הוא יהיה סריף לכל רוח.

א אחזור כאן שוב על הדרך האלטרנטיבית המוצעת על ידינו — כריתת שלום ישיר עם האומה הפלסטינית עצמה, תוך כינון מדינה פלסטינית, שתושיט את ידה האחת לישראל ואת ידה השנייה לערבים הערביים. אין סיכוי שממשלת-ישראל תבין זאת במהרה.

אך גם מי שרוצה להשיג שלום עם חוסיין, תחת חפות אמריקאית, ואינו מסוגל לדבדב בדרך נזיפת ומהפכנית יותר — אינו יכול להתעלם מן הפלסטינים.

לכן הייתי מציע כי ממשלת-ישראל תעמוד על כך שבכל משא-ומתן שיפתח עם חוסיין יוזמו הפלסטינים כשותפים מלאים. אני מציע שייאמר במיקרה זה לעם הפלסטיני, על דעת ירושלים ועמאן, כי אחרי השגת הסכם עקיף רוני על הסעיפים המדיניים, היבטחוניים והכלכליים של שלום משני עבריהירדן, יינתן לפלסטיני נים עצמם להחליט אם רוצים הם להצטרף לשלום זה כחלק מירדן — או כמדינה פלסטינית נפרדת.

שלום עם המלך יהיה שלום קטן. השלום עם האומה השכנה יהיה שלום גדול.

שהמלך יודעות על כך — שמקורן ברובן מירושלים — מציפות את עיתוני העולם. קול ישראל גרם למערכה בכל השמות.

אילו הייתי דיין, הייתי דווקא מצטרף למערכה זו. הייתי עולה על במת היכל הדרגות כדי לברך את המלך על נכונותו לחסל את אירגוני-החבלה הפלסטינים, על כונתו לנטוש את המחנה הערבי המאוחד, על החלטתו להתר על שטחים נרחבים. כבר היום מתנגדו המלך על כיסאו כשיכור. אף אוהדיו המושבעים ביותר בחאי

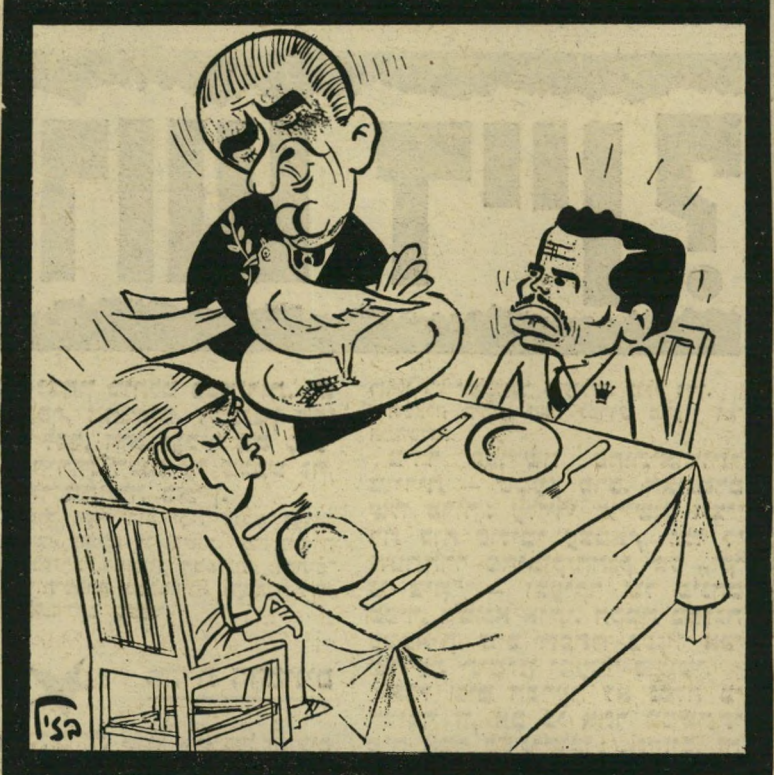
בר לירדן, מעל לכוונת הרובה, מבלי להבחין במכשול מדיני חמור.

הממלכה ההאשמית הירדנית היא בת-חסות אמריקאית. כל עוד שולט בה המלך חוסיין, תהיה כל התקפה עליה — מוצקת או בלתי-מוצקת — כרוכה בהתנגשות חיונית עם ארצות-הברית.

ואפילו משה דיין מבין, בלי ספק, כי התנגשות כזאת היא מסוכנת ביותר.

קודם כל, מפני שהרואה במלחמה את חזות הכל, זקוק לנשק.

נשק זה יכול לבוא רק מאמריקה. אין אפשר להשיג את המישים הפאנזומים, למי יתר על כן, לא תמיד אפשר להישאר

"איך אוכלים את זה?"

בשטחים כבושים. הדבר אפשרי כיום, מפני שארצות-הברית וברית-המועצות נמצאות משני עברי המיתרס המיזרח-תיכוני.

אך אם תצטרף גם וושינגטון לדרישת הפינוי, יהיה המצב הריבתי יותר קשה. ואין ספק שזה יקר רה אם נכבוש נתח נוסף של ממי לכת חופיין.

לכן, כל מי שמעוניין באמת בהתקפה על עבר-הירדן, למען מלכות ישראל השלישית, צריך לקבוע לעצמו יעד מדיני מוקדם ומכריע: לנחק את חוסר-הטבור המקשר את ירדן לארצות-הברית.

כלומר: להביא לנפילת שילטוןנו של חוסיין.

יש בתיאור הנ"ל, כמובן, הגומה מכונת. אינו חושד במשה דיין שהוא מכלכל את מעשיו במחשבה תחילה, ואינו חושד במשרד-החוץ שהוא מתעמק בתוצאות תאורתי-סרומות שלו.

מה היה קורה אילו נהגו אחרת? ניח לרגע כי דיין אינו מוכן להקריב

עם כל הכבוד לאורך-ראיתו של דיין, סבורני כי הפעם הוא טועה.

אילו הייתי אחד מאותם המתפללים כלילה למלחמה, לסיפוח השטחים ולכיבוש שטחים נוספים — הייתי מחייב בהחלט את ה"מהלך האחרון של אבא אבן.

דוקא מי שרוצה במלכות ישראל, מנחל מצריים ועד הנהר פרת, ואף מי שמסתפק בארץ-ישראל השלימה משני עברי הירדן, צריך להיות מעוניין בפעילותו הקולנית של משרד-החוץ הישראלי בימים אלה.

מדוע?

המלחמה הבאה יכולה להיות מכוונת רק נגד עבר-הירדן. וגם מה שחטר עדיין לישראל השלימה נמצא בגדה המזרחית של נהר זה. יהיה זה שיגעון לתקוף עתה את מצריים, בה מתבצרים הרוסים. מסוריה אין מה לקחת, מלבד את הרי-הדרוזים. לבנון חוסה תחת כנפי ארצות-הברית והצי השישי.

המטרה לכל שוחרי המלחמה והכיבושים היא, איטוא, עבר-הירדן. אבל אי-אפשר להשקיע אל מעי

לא האמנתי למראה עיני כאשר ראיתי את הכותרת הראשית בעמוד הראשון של זה מונד, שהצין מכיס שכני בקרון התחתית הפאריסיאית. ירדתי בתחנה הראשונה ומיהרתי לקנות את הגיליון.

הכותרת הודיעה כי שרי-הביט"חון הישראלי, הגנרל משה דיין, אמר שאומנם אסור להכריז בגלוי על סיפוח השטחים, אך שיש לייצור עובדות קיימות.

יום לפני כן הודיע לה מונד, כמו כל עיתוני העולם, כי נערכים גישושי-שלום רציניים ביותר בין ישראל וירדן. דברי דיין יכלו להתפרש רק כהודאה צינית בכך שישראל כלל אינה מעוניינת בשלום כזה.

הקורא הצרפתי נאלץ להסיק את המסקנה שהגישושים הריפולומאטיים של אבא אבן הם מסך-עשן, וכי מאחורי מסך זה פועלת ממשית-ישראל לשקט למען סיפוח הישטחים, בלי הכרזות רשמיות.

הידיה אמרתי לעצמי: זה לא יכול להיות. לא ייתכן כי דיין ינאם נאום כזה, ברגע עדין כזה. אומנם, משה דיין פינק אותנו, מאז המלחמה, בנילוויים ססגוניים של חוסר-אחריות מלבב. אך אפילו דיין — כך אמרתי לעצמי — אינו מסוגל להגיע לשיא כזה.

לרגע קט עלתה בלבי המחשבה שיש כאן אי-הבנה, או אפילו מעשה של זדון. אולי שמו העיתונאים, בשגגה או במייד, כפי דיין דבריו שלא אמר, ושלא יכול היה לומר?

אולם בדיקה קצרה העלתה כי הציטוט הוא נכון, ואף מדוייק.

אם כן, מה קרה כאן? מה רצה דיין לעשות?

על כך תיתכן רק תשובה אחת: הוא רצה לנעוץ סכין בגבו של אבא אבן. או, כלשונו מדינית: הוא רצה לטרפף את גישושי-השלום בעורם באיבם.

דיין אינו מאמין בשלום, ואינו רוצה בשלום. הוא מנהיג המלחמה. ערב המלחמה האחרונה עלה לגדולה, הגיע לסף השליטון העליון. ערב המלחמה הבאה — אם תיבצע, איפוא, שאיש כזה יראה בעין רעה מאוד מהלך מדיני העיז לול למנוע את המלחמה הבאה.

עם כל הכבוד לאורך-ראיתו של דיין, סבורני כי הפעם הוא טועה. אילו הייתי אחד מאותם המתפללים כלילה למלחמה, לסיפוח השטחים ולכיבוש שטחים נוספים — הייתי מחייב בהחלט את ה"מהלך האחרון של אבא אבן.

דוקא מי שרוצה במלכות ישראל, מנחל מצריים ועד הנהר פרת, ואף מי שמסתפק בארץ-ישראל השלימה משני עברי הירדן, צריך להיות מעוניין בפעילותו הקולנית של משרד-החוץ הישראלי בימים אלה.

מדוע?

המלחמה הבאה יכולה להיות מכוונת רק נגד עבר-הירדן. וגם מה שחטר עדיין לישראל השלימה נמצא בגדה המזרחית של נהר זה. יהיה זה שיגעון לתקוף עתה את מצריים, בה מתבצרים הרוסים. מסוריה אין מה לקחת, מלבד את הרי-הדרוזים. לבנון חוסה תחת כנפי ארצות-הברית והצי השישי.

המטרה לכל שוחרי המלחמה והכיבושים היא, איטוא, עבר-הירדן. אבל אי-אפשר להשקיע אל מעי